Pensijní pojištění.

(Sděluje min. rada Dr. Bronislav Wellek.)

Rýsovač v mostárně podléhá pensijnímu pojištění.

V daném případě je úkolem Kl. O., aby jednotlivé částky železné konstrukce, na kterých pracuje, dle předložených výkresů a šablon na toto železo přenesl, t. j. aby tyto díly narýsoval. Toto přenášení na konstrukční částky děje se pomocí nádrhu, důlníku a rýsovací jehly. Duševní práce O. spočívá hlavně v přenášení toho, co je na plánu, na železo, a vypočítání rozměrů záleží v sečítání, případně dělení míry uvedené na plánu nebo na šabloně.

Již z tohoto vylíčení činnosti O. vyplývá, že táž kriteria, která vedla u činnosti rýsovačů ve strojírnách k uznání této činnosti v podstatě kresličské, jako práce převážně duševní, a která spočívá v přenášení výkresů na železo nikoli pouhou cestou mechanickou nebo chemickou, objevují se i u činnosti O.

Na této povaze činnosti ničeho nemění skutečnost, je-li rýsování v mostárnách jednodušší, čili nic, zejména proto, že zde jde o rýsování plošná (vyznačení bodů na železe válcovaném). Zákon pensijní neklade za podmínku, aby způsob činnosti byl komplikovanější, záleží jen na povaze samé činnosti, která — jsou-li splněny jinak znaky práce převážně duševní — může v konkretním případě co do jakosti pokud se týče mnohosti výkonů vykazovati různé odstíny.

Spatřuje-li stížnost v přenášení kresby na železo podle papírové šablony pouhou činnost mechanickou, nelze jí v tom dáti za pravdu, uváží-li se, že i při použití šablony přenáší se na projektovaný předmět výkres na šabloně uvedený a zaměstnanec vypočítá si rozměry udané na plánu nebo na šablonách sečítáním případně dělením míry tam uvedené.

Z toho je zřejmo, že výkres nepřenáší se ani z plánu ani ze šablony pouhou cestou mechanickou nebo chemickou, nýbrž na základě studia výkresu a vypočítání rozměru potřebných součástek železných, v čemž právě spočívá charakteristická známka činnosti, která neobmezuje se na pouhé smyslové poznatky, nýbrž předpokládá duševní zpracování těchto poznatků za přispění určitých odborných znalostí. Sluší-li podle těchto úvah kvalifikovati jako činnost o sobě duševní i činnost přenášející kresbu na model se šablony, je nerozhodno — a nemusil se tudíž žalovaný úřad obírati touto otázkou — zda přenášení výkresu dle plánů dálo se, jak stížnost namítá, jen v případech výjimečných.

Namítá-li stížnost, že při činnosti rýsovací vlastně jde jen o naznačení bodů na materiále prováděné zvláštními přístroji, tedy o práci fysickou, přehlíží, že tato práce o sobě by sice byla prací manuelní, že však fysické úkony v daném případě slouží jen k tomu, aby zachytily činnost myšlenkovou. Proto správně k tomu poukázal i žalovaný úřad, že manuelní práce, které s činností jsou spojeny, jsou toliko prostředkem k výkonu vlastních jeho prací (totiž prací duševních) a ustupují proto jak časově tak i podle svého významu do pozadí, neměníce ničeho na povaze činnosti rýsovačské posuzované jako celek.

Poukazuje-li konečně stížnost k vyjádření živnostenského inspektorátu, které vyznělo jinak, dlužno poukázati k tomu, že rozhodovati o tom, je-li kdo povinen pensijním pojištěním, a řešiti si otázku, je-li v konkretním případě činnost zaměstnancova činností převážně duševní, náleží do výhradné kompetence úřadu, který při řešení otázek těch není vázán dobrozdáním jiných orgánů a úřadů.

Dospěl proto nejvyšší správní soud k závěru, že není ani vadným ani nezákonným výrok žalovaného úřadu, pokud činnost rýsovačskou kvalifikoval o sobě jako činnost převážně duševní.

Žalovaný úřad vyslovil však dále, že Kl. O. při sestavování konstrukcí železných vykonával v podstatě jen dozor, nezaujal však

stanovisko k námitkám firmy a nevyslovil, proč nepřihlížel ke tvrzením a důkazům jejím, zejména zda je pokládá za vyvrácené či snad za irrelevantní. To platí také o námitce, že O. byl povinen pracovati manuelně při sestavování konstrukcí a dohledem vůbec nebyl pověřen. Žalovaný úřad pouze uznal, že O. v podstatě vykonával dozor, nereagoval však vůbec na námitku, že O. byl povinen spolupracovati manuelně a nebyl dozorem pověřen.

Poněvadž po této stránce spočívá výrok žalovaného úřadu na postupu podstatně vadném, který brání přezkoumání naříkaného rozhodnutí i ve směru pravidelného dozoru nad prací jiných, bylo naříkané rozhodnutí zrušiti pro vady řízení, aniž bylo možno se zabývati další námitkou stížnosti o časové převaze činnosti spočívající ve spolupůsobení při sestavování konstrukcí železných součástek v závodě.

(Nález ze dne 12. října 1929, č. 18084/29.)

Právní moc výměru o pojistné povinnosti a nárok na opatření dozorčí.

Pokud stížnost se snaží dovoditi, že právní moc výměrů zemské úřadovny Všeobecného pensijního ústavu v Bratislavě, jež vyslovily pojistnou povinnost zaměstnanců stěžující si firmy, tomu nebrání, aby byly věcně přezkoumány, uplatňuje-li zaměstnavatel jich nezákonnost, nelze názoru tomu přisvědčiti.

Jak nejvyšší správní soud již opětovně vyslovil, může i materielně nezákonné rozhodnutí nabýti právní moci, jestliže strana opomenula včas nezákonnost jeho vytýkati. V daném případě je mimo spor, že výměry Zemské úřadovny, jimiž uznala shora jmenované zaměstnance povinnými pojištěním, zůstaly v zákonné lhůtě pensijního zákona nenaříkány.

Třeba by tedy u zmíněných zaměstnanců nebyly splněny předpoklady § 1. pens. zákona a oni nepodléhali pojistné povinnosti, nabyly zmíněné výroky, nebyvše včas v odpor vzaty, právní moci a nemohou již pořadem instančním býti přezkoumávány.

Naříkané rozhodnutí, stojící na tomtéž stanovisku, není tedy v rozporu se zákonem.

Dovozuje-li stížnost, že jest odstranění nezákonného stavu požadavkem veřejného zájmu, stačí upozorniti, že ochrana veřejných zájmů náleží pouze úřadu a nikoli straně, z čehož plyne, že strana nemůže nikdy uplatňovati nárok na to, aby úřad v zájmu veřejném učinil nějaké opatření. Nestalo-li se tak, nelze v tom spatřovati zásah do subjektivních práv stěžující si strany.

Stížnost opírá svůj názor o potřebě meritorního přezkoumání pojistné povinnosti z podnětu učiněné odhlášky, když po nabytí právní moci příslušných pojistných výměrů nastala změna v posuzování pojistné povinnosti judikaturou nejvyššího správního soudu (zdejší nález ze dne 7. listopadu 1924, č. 19294). Činí tak neprávem. Nález ten rušil rozhodnutí ministerské, jež potvrdilo rozhodnutí župního úřadu, jímž byly námitky zaměstnavatelem podané proti přípisu Zemské úřadovny, odpírajícímu vzíti na vědomí odhlášky zaměstnanců, odmítnuty jako nepřípustné, poněvadž onen přípis nelze považovati za rozhodnutí o pojistné povinnosti, který bylo by možno naříkati podle § 75. odst. 3. pens. zákona. V daném případě neodmítly správní úřady opravné prostředky stěžující si strany jako nepřípustné, nýbrž přijaly a vyřídily je a to, jak shora dovozeno, správně.

Z těchto úvah bylo stížnost zamítnouti jako bezdůvodnou.

(Nález ze dne 17. září 1929, č. 6489/28.)